

**ЕКОЛОГІЧНА КРИЗА В МІЖНАРОДНИХ ПРОСТОРАХ
ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ
ТА ПРАВА ЛЮДИНИ**

Людство під кінець другого тисячоліття дедалі більше усвідомлює, що життя на планеті перебуває в небезпеці. Екологічна криза, що настала, а саме: парниковий ефект, опустелювання, погіршення якості і зменшення кількості прісних вод, забруднення Світового океану і ще багато інших негативних змін довкілля – є наслідком недалекоглядності та морально-духовного спустошення. Але особливо актуальне це питання в силу того, що, не дивлячись на міжнародні заходи впливу, людина продовжує знищувати природу, замінюючи біосферні функції технологічними.

Вирубка лісів, експлуатація морів і ґрунтів, забруднення повітря і води – усі ці фактори підштовхують наш світ до екологічної катастрофи. Понад 500 експертів з 50 країн попереджають про це у доволі об'ємному звіті ООН, який опублікували у травні 2019 року. ВВС повідомляють, що головними загрозами нашій планеті є швидке зникнення світового біорізноманіття, втрата середовища проживання та існування, зміна клімату та забруднення дикої природи, глобальне знищення лісових масивів, зникнення тропічних лісів. У 2018 році були знищені лісові масиви розміром з Бельгію. Індонезія з початку 2000 року втратила мільйони гектарів лісу [1]. Також, як приклад можна навести масштабні пожежі в лісах Амазонії 2019 року, внаслідок яких загинула велика кількість тварин, рослин, а викиди оксиду вуглецю, які мають значний вплив на глобальне потепління, поширилися по всьому регіону.

На сьогодні абсолютно точно доведено безпосередню залежність здоров'я населення тієї чи іншої території від якості навколишнього середовища. Здоров'я віддзеркалює динамічну рівновагу між організмом і середовищем його існування [2]. Так, наприклад, в серпні 2018 року в Херсонській області відбулись мали місце викиди з заводу «Кримський Титан», про які місцева влада повідомила не одразу. Результатом стало погіршення

стану здоров'я прикордонників та жителів, розташованих неподалік сіл, міст, що також скаржились на наявність іржавого нальоту на металевих предметах. Після цієї ситуації та подальших викидів заводу, у селі Роздольне Каланчацького району різко збільшилась кількість людей, хворих на рак.

За таких умов, коли викиди парникових газів в атмосферу продовжують зростати, зазнають значних втрат та потерпають від обмежень корінні народи Арктики. Парниковий ефект та відсутність лімітів викидів чорного вуглецю у законодавстві держав негативно впливає на реалізацію культурних прав інуїтів, атабасків та інших народів цього регіону [3, с. 34].

Внаслідок світової екологічної кризи на теренах багатьох держав особливого поширення набули демонстрації, страйки проти нераціонального використання природних ресурсів. Новелою у цьому напрямку став виступ шведської школярки, екоактивістки Грети Тунберг, яка сміливо відстоює права природи не тільки у своїй країні, а й далеко за її межами. Дівчинка стала відомою завдяки своїй промові на кліматичному Саміті ООН, який відбувся в Нью-Йорку 22-23 вересня 2019 року. У промові Грета звинуватила лідерів держав-членів ООН у екологічних проблемах людства, що загрожують повноцінному життю молодого покоління.

На міжнародному рівні вживалися і продовжують прийматись різноманітні екологічні обмеження. Наразі діють багато природоохоронних конвенцій та резолюцій ООН. Наприклад, Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі в редакції 2007 року, мета якої полягає в «охороні здоров'я людини й навколишнього природного середовища від стійких органічних забруднювачів» [4], і яка містить у собі відповідні заходи зі зменшення або ліквідації викидів та інші обмеження. Також функціонують міжнародні природоохоронні організації, головними з яких є ЮНЕСКО, ЮНЕП, ЮНІСЕФ тощо. Але, на жаль, поки ситуація змінюється дуже повільно і не досить ефективно. Наша планета потребує більш глобальних дій та достатніх консенсусальних змін.

Отже, реальність наших днів дає достатньо підстав стверджувати, що нагальною потребою кожної людини є потреба у екологічно чистому середовищі життєдіяльності, без якого є ризик збільшення захворювань, відбувається поступове

руйнування екосистем, порушуються культурні права окремих народів, природні права всього майбутнього покоління, і що в гіршому випадку може призвести до знищення планети Земля взагалі. Але, екологічна криза – це поки ще не катастрофа, тобто в нас зберігається можливість відновлення порушеного стану спільними зусиллями усіх націй, як поступками світових лідерів, так і бережливим ставленням до природи кожного жителя планети, що має відбутися за допомогою таких універсальних превентивних заходів, як належне виховання та охоронні санкції.

Джерела:

1. Бріггс Г. Екологічна катастрофа: головні загрози нашій планеті у п'яти графіках. *BBC News*. 2019. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-48169628>.
2. Екологія і людина: взаємозв'язок. *Освіта.ua*. 2011. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/ecology/21475/>.
3. Музика В. В. Зміни клімату та захист культурних прав корінних народів Арктики / В. В. Музика // *Верховенство права очима правників-початківців* : матеріали Всеукраїнської наукової конференції студентів та аспірантів (м. Одеса, 24 листопада 2018 р.) / за ред. Г. О. Ульянової ; уклад.: Ю. Д. Батан, А. Д. Шкільнюк [та ін.]. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 33–35.
4. Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі від 22.05.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a07?find=1&text=людини#w1_3.

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Белогубова О. О.